

เปรียบเทียบปัญหาการสปอยล์งานภาพยนตร์กับการรีวิวภาพยนตร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์¹

อริยา บุญนิมิตร²

จากการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสปอยล์งานภาพยนตร์กับการรีวิวภาพยนตร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติ ความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และสาเหตุของปัญหาการสปอยล์งานภาพยนตร์กับการรีวิวภาพยนตร์ ปัจจุบันการสปอยล์ภาพยนตร์กับการรีวิวภาพยนตร์ เป็นสิ่งที่ให้ความสะดวกสบายกับสังคมในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก เมื่ออิทธิพลของการดำรงชีพในปัจจุบันมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้การกระทำผิดทางกฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสปอยล์ภาพยนตร์อันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ของเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น สืบเนื่องจากความต้องการของผู้บริโภค ทำให้การสปอยล์งานภาพยนตร์ได้รับความนิยม ขณะเดียวกันในด้านอุตสาหกรรมภาพยนตร์ เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในสังคม ทำให้เกิดช่องทางการแสวงหาประโยชน์เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการแสวงหาประโยชน์ของตน ให้ผู้บริโภคสามารถเข้าถึงและรับชม ซึ่งประหยัดเวลา รวดเร็ว และสะดวกมากขึ้น ทำให้มีผู้ประกอบการเพิ่มช่องทางบริการทางบนสื่อออนไลน์ส่งผลให้ธุรกิจในรูปแบบการสปอยล์งานภาพยนตร์บนสื่อออนไลน์ขยายตัวได้อย่างกว้างขวาง ส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายต่อผู้สปอยล์งานภาพยนตร์ ซึ่งผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและได้ข้อสรุปในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

ประการแรก ปัญหาการพิจารณาการสปอยล์งานภาพยนตร์กับการดัดแปลงงานภาพยนตร์ ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา คือ ลักษณะการสปอยล์ การสปอยล์ (Spoil)” กล่าวคือ การนำภาพยนตร์ทั้งเรื่องหรือบางส่วนมาเล่าให้ผู้รับชมได้รู้ถึงเนื้อหาเรื่องราวในภาพยนตร์โดยใช้เวลาดนน้อยลงมาก การสปอยล์ภาพยนตร์มีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยเป็นการเฉลยความลับ จุดสำคัญ จุดเปลี่ยนที่เกิดในภาพยนตร์เล่าข้อมูลสำคัญในเนื้อเรื่องซึ่งอาจเป็นบทสรุปหรือจุดสนใจของเรื่อง บางกรณีการเล่าเรื่องบางส่วนล่วงหน้าก็อาจถูกเรียกว่าสปอยล์ หากส่วนที่เล่าเป็นจุดสำคัญมาก แต่จะแตกต่างจากการพูดเนื้อเรื่องย่อหรือเกริ่นเนื้อหา ซึ่งจะไม่เข้าลักษณะของการสปอยล์

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง เปรียบเทียบปัญหาการสปอยล์งานภาพยนตร์กับการรีวิวภาพยนตร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และคณะกรรมการสอบ คือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิต และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

เมื่อพิจารณาจากคำนิยามต่างๆตามที่ได้ศึกษามาแล้ว พบจะสรุปได้ว่า การ สปอยล์เป็นการกระทำที่พบเห็นได้ในช่องทางต่างๆ ในโซเซียลมีเดียอย่างแพร่หลาย ซึ่งในปัจจุบันการกระทำในลักษณะของการสปอยล์เมื่อการสปอยล์อยู่ในลักษณะของการสปอยล์งานภาพยนตร์ จึงทำให้ทราบถึงการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดต้องงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 จึงมีประเด็นที่ต้องพิเคราะห์ว่า คำนิยามของคำว่า “สปอยล์” ในความหมายของการพิจารณาถึงการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ควรกำหนดนิยามอย่างไร ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า กฎหมายดังกล่าวควรบัญญัติขึ้นมาใช้บังคับกับการกระทำดังกล่าวโดยเฉพาะ ซึ่งลักษณะของการกระทำและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น การสปอยล์เป็นการกระทำที่ควรบังคับใช้ให้เหมาะสมและมีการให้คำนิยามไว้ตามหลักกฎหมายด้วยและจากการศึกษาถึงนิยามการดัดแปลงจะพบว่า ได้ให้ความหมายในส่วนของการดัดแปลงไว้กว้างกว่าการทำซ้ำ ซึ่งขยายความรวม การเปลี่ยนแปลงรูปแบบของงาน การเรียบเรียงขึ้นใหม่ การแปล หรือเปลี่ยนแปลงภาษา ตามประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์ แต่ก็ไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานขึ้นใหม่ เพียงแต่เป็นการดัดแปลงไปจากต้นฉบับเดิม แต่ยังคงเค้าโครงเดิมของงาน หรือเป็นการนำเนื้อหาเดิมทั้งหมดมาจัดทำขึ้น และใส่บทพูดของตนเองเข้าไปในเนื้อหา หรือเล่าเรื่องราวในรูปแบบของตนเอง เช่น การแปลภาษาจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ เป็นการทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบใหม่ หรือกรณีการนำนวนิยายอันเป็นงานวรรณกรรมดัดแปลงให้กลายเป็นบทภาพยนตร์ อันเป็นการทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบใหม่ เป็นต้น ซึ่งการสปอยล์งานภาพยนตร์ไม่ถือว่าการทำซ้ำในงานภาพยนตร์โดยเปลี่ยนรูปแบบใหม่อันจะเข้านิยามของการดัดแปลง ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 4

ประการที่สองปัญหาการทำละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะ ผลงานของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์เหล่านั้นเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ เมื่อพิจารณาจากนิยามของภาพยนตร์จะพบว่า ได้ให้นิยามในส่วนของการว่าภาพยนตร์ ไว้ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กล่าวคือ โสตทัศนวัสดุอันประกอบด้วยลำดับของภาพ ซึ่งสามารถนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์หรือสามารถบันทึกบนวัสดุอื่น เพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ และให้หมายความรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์นั้นด้วย ข้อสำคัญของงานภาพยนตร์ คือ งานนั้นต้องประกอบด้วยลำดับของภาพที่สามารถนำออกฉายได้อย่างต่อเนื่อง หรือสามารถบันทึกบนวัสดุอื่นเพื่อนำออกฉายอย่างต่อเนื่องได้ เช่น ลำดับของภาพเคลื่อนไหวที่บันทึกอยู่ในฟิล์มภาพยนตร์ เป็นต้น ฉะนั้น หากเป็นเพียงลำดับของภาพที่ทำไว้ซึ่งยังไม่สามารถนำออกฉายได้อย่างต่อเนื่อง หรือไม่สามรถบันทึกบนวัสดุอื่นเพื่อนำออกฉายต่อเนื่องได้อย่างภาพยนตร์ก็มีใช้ภาพยนตร์ อีกทั้งความหมายของภาพยนตร์ ยังรวมถึงเทปบันทึกภาพหรือวีดีโอเทปอยู่ในตัว เพราะแถบบันทึกภาพก็เป็นโสตทัศนวัสดุประกอบด้วยลำดับภาพซึ่งสามารถนำออกฉายได้อย่างภาพยนตร์

สำหรับผลงานที่เจ้าของลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ ผู้ศึกษาเห็นว่า งานดังกล่าวเกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการแสดงออกซึ่งความคิด และใช้ความวิริยะอุตสาหะให้การสร้างสรรค์งานดังกล่าว และงานนั้นไม่ได้กระทำโดยคัดลอกงานของผู้อื่น ถือได้ว่าจัดอยู่ในประเภทของงานภาพยนตร์อันจะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 มาตรา 6 แล้ว อีกทั้งนิยามของงานภาพยนตร์ยังได้ให้ความหมายไว้อย่างชัดเจนเพียงพอ จะเข้าใจได้ว่าผลงานนั้นๆ เป็นงานภาพยนตร์อันได้รับความคุ้มครอง ซึ่งสามารถนำมาปรับกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นได้ อีกทั้งยังไม่มีปัญหาในการตีความตามนิยามของภาพยนตร์ และการปรับใช้กฎหมาย

การสอยผลงานภาพยนตร์ของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ ซึ่งเมื่อพิจารณาลักษณะของการสอยผลงานภาพยนตร์ เป็นการกระทำต่อตัวงานภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 28 ประกอบมาตรา 15 เป็นการกระทำละเมิดต่องานภาพยนตร์โดยตรง การคัดลอกไม่ว่าจะเป็นวิธีการบันทึกภาพจากต้นฉบับในส่วนสาระสำคัญของภาพยนตร์ทั้งเรื่องเป็นฉากและนำเสนอประกอบการเล่าเรื่องออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนในสื่อออนไลน์อันเป็นการหากำไรในทางการค้า โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์ ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

ซึ่งในปัจจุบันก็ยังเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้นอยู่ ปัจจุบันมีการแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ.2537 เพิ่มเติม มาตรา 28/1 ในส่วนของการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์โดยกำหนดให้ผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทำซ้ำโดยการบันทึกภาพ หรือเสียงจากงานภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์โดยไม่ได้รับอนุญาตจะไม่สามารถอ้างข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้อีกต่อไป แต่ในส่วนของการละเมิดโดยการสอยผลงานภาพยนตร์ เป็นลักษณะที่ยังไม่ได้พบบัญญัติไว้ในมาตรา 28/1 ซึ่งหากพิจารณาตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ.2537 มาตรา 28 เพียงอย่างเดียวกับการสอยผลงานภาพยนตร์ย่อมเห็นได้ว่า สามารถปรับใช้กฎหมายดังกล่าวได้ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึงลักษณะของการกระทำความผิดในลักษณะของการสอยผลงาน เพราะพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ.2537 มาตรา 28 บัญญัติแต่เพียงว่า เป็นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งต่องานภาพยนตร์ มิได้ขยายความถึงลักษณะของการกระทำความผิดในรูปแบบการสอยผลงานภาพยนตร์

ประการที่สาม ปัญหาเกี่ยวกับการอ้างข้อยกเว้นความรับผิดชอบของการสอยผลงานภาพยนตร์กับการรื้องานภาพยนตร์ ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการสอยผลงานภาพยนตร์ เป็นปัญหาที่สำคัญและมีการขยายตัวของธุรกิจการสอยผลงานมากขึ้นในช่องทางสื่อออนไลน์ เพราะด้วยปัจจัยในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น การรับชมของผู้บริโภคทำให้เกิดการ สอยผลงานภาพยนตร์ขึ้น ซึ่งการสอยผลงานภาพยนตร์นั้นจะต้องดำเนินการดังกล่าวภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่เป็นข้อกำหนดโดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันมีเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองผลประโยชน์และป้องกันสิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่ได้ใช้ความคิดและสติปัญญาของตนในการสร้างสรรค์งานขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการ

สร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์เพิ่มขึ้นด้วย จากเจตนารมณ์ดังกล่าวย่อมจะต้องทำให้การใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะเป็นปัญหาสำคัญต่อการดำเนินการธุรกิจ在线上 สำหรับการสอยผลงาน ภาพยนตร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ ในการวิเคราะห์ถึงปัญหาการอ้างการสอยผลงานภาพยนตร์ในเรื่องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์นั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ต้องทราบถึงการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์อันเกิดจากการสอยผลงาน ภาพยนตร์ก่อนโดยการกระทำดังกล่าวนั้นไม่ว่าจะเป็นการสอยผลงานภาพยนตร์ขึ้นได้แก่ การนำเนื้อหาใน ภาพยนตร์บางช่วงบางตอนมาประกอบการเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง การใช้เทคโนโลยีการตัดต่อให้วิดีโอั้น ออกมาในรูปแบบเฉพาะตัวของผู้สอยเอง ในระยะเวลาประมาณ 15- 20 นาที ซึ่งหากเป็นกรณีที่เป็น การคัดลอกผลงานอันมีลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์อันมีลักษณะเป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ทั้งสิ้น หากกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ในงานนั้น จะเห็นได้ว่า ผลกระทบจากการสอยผลงานภาพยนตร์นั้น มีความเสี่ยงอย่างมากที่จะกระทำการ ละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 28

อย่างไรก็ดี ตามในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้มีบัญญัติถึงข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์หรือ หลักการใช้อย่างเป็นธรรม (Fair Use) ไว้ ทั้งนี้เพื่อลดทอนสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่กฎหมาย ลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองอันถือได้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญประการหนึ่งในการรักษาความสมดุลระหว่างสิทธิ ของเจ้าของลิขสิทธิ์กับประโยชน์ของสาธารณะ และคุ้มครองบุคคลอื่นซึ่งใช้โดยสุจริตอันเป็นจุดประสงค์หลัก ของกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 32 ถึงมาตรา 43 โดยมีทั้งบทบัญญัติที่เป็นหลักการทั่วไปและ ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เฉพาะของการกระทำบางอย่างตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ข้อยกเว้นตามมาตรา 32 วรรคสองนั้น ต้องอยู่ภายใต้มาตรา 32 วรรคแรก กล่าวคือ จะต้องเป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อการแสวงหา ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วย กฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ของบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดข้อยกเว้นและข้อจำกัดความรับผิดชอบของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์กับการสอยผลงานภาพยนตร์ จะสามารถอ้างข้อยกเว้นการละเมิด ลิขสิทธิ์ใดได้บ้างหรือไม่ อย่างไร มีประเด็นที่จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ 2 ประการ คือ ข้อยกเว้นการละเมิด ลิขสิทธิ์ในบททั่วไป และข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ที่บัญญัติไว้เฉพาะ

ส่วนของการรื้อภาพยนตร์นั้น มีผลกระทบที่แตกต่างจากการสอยผลงานภาพยนตร์ กล่าวคือ เป็นการ ที่ผู้รื้อได้เข้าไปรับชมแล้วได้ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงาน ภาพยนตร์นั้นๆ อันจะเป็นการเข้าข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ.2537 มาตรา

32 (3) ข้อยกเว้นตามมาตรา 32 วรรคสองนั้น ต้องอยู่ภายใต้มาตรา 32 วรรคแรก ด้วย คือ จะต้องเป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร หรือที่เรียกว่า “การใช้ที่เป็นธรรม” (fair use)

จากการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสอยล้งานภาพยนตร์กับการรีวิวภาพยนตร์ภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ คือ

ประการแรก ปัญหาการพิจารณาการสอยล้งานภาพยนตร์กับการดัดแปลงงานภาพยนตร์ การสอยล้งานภาพยนตร์หากพิจารณาถึงลักษณะของการสอยล้งานภาพยนตร์ มีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องราว ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร โดยเป็นการเฉลยความลับ จุดสำคัญ จุดเปลี่ยนที่เกิดในภาพยนตร์ ซึ่งมีหลากหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็นการเล่าเรื่อง การเขียน การทำเป็นคลิปมีภาพประกอบของภาพยนตร์ การเล่าเรื่องแบบเป็นฉาก (scene) หรือเล่าทั้งเรื่อง ซึ่งการสอยล้งานนี้อาจจะผ่านวิธีการเผยแพร่บน โซเชียลมีเดีย เว็บไซต์ หรือพอดแคสต์ ซึ่งลักษณะการสอยล้งานอาจจะมีรูปแบบแก่นำภาพของภาพยนตร์มาใช้แล้วเล่าเนื้อหาประกอบตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง เมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่ผู้สอยล้งานได้แสดงออกโดยผลิตผลงานในรูปแบบอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นงานที่เกิดจากการริเริ่มสร้างสรรค์ขึ้นเองของผู้สอยล้งาน มีการทำซ้ำโดยเปลี่ยนรูปแบบใหม่จนกลายเป็นการดัดแปลงงานภาพยนตร์ตามนิยามมาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือไม่ เพื่อให้เกิดความเหมาะสม ควรแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1) กำหนดคำนิยามเพิ่มเติมในมาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 คำนิยามของคำว่า “สอยล้งาน” ในความหมายของการพิจารณาถึงการกระทำอันเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ควรกำหนดนิยามขึ้น กฎหมายดังกล่าวควรบัญญัติขึ้นมาใช้บังคับกับการกระทำความดังกล่าวโดยเฉพาะ ซึ่งลักษณะของการกระทำและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนั้น การสอยล้งานเป็นการกระทำที่ควรบังคับใช้ให้เหมาะสมและมีการให้คำนิยามไว้ตามหลักกฎหมายด้วย คำนิยามของคำว่า “สอยล้งาน” ควรเพิ่มเติมกำหนดไว้ในมาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาการกระทำอันเป็นการ สอยล้งานให้สามารถเข้าใจถึงลักษณะของการสอยล้งานได้ภายในขอบเขตของคำนิยาม อีกทั้งเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาถึงขอบเขตของการสอยล้งานอันจะมีความรับผิดชอบหรือเข้าข้อยกเว้นอย่างไรในงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

2) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ควรกำหนดคำนิยามในมาตรา 4 “ดัดแปลง” ควรเพิ่มเติมกำหนดไว้ใน 6) ในส่วนของงานภาพยนตร์ ให้หมายรวมถึง การนำบางช่วงบางตอนของงานภาพยนตร์ที่น่าเสนอประกอบการเล่าเรื่องโดยย่อให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการดัดแปลง หรือภาพในภาพยนตร์มาตัดต่อหรือรวบรวมประกอบการเล่าเรื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับและสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

ประการที่สอง ปัญหาการทำละเมิดลิขสิทธิ์ในลักษณะการสอยล้างภาพยนตร์ รูปแบบการกระทำความผิดในการสอยล้างภาพยนตร์ในช่องทางสื่อออนไลน์ ที่ผู้สอยลักกระทำความผิดใช้ช่องทางนี้มากขึ้น แม้ว่าความหมายของคำว่า สื่อออนไลน์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้ให้บทนิยามเอาไว้ แต่จากการศึกษาคำว่า “สื่อ” หรือ “Media” มีความหมายว่า เครื่องมือสื่อสาร คำว่า สื่อออนไลน์ เมื่อได้ให้ความหมายในส่วน of คำว่า สื่อออนไลน์ว่า การติดต่อสื่อสาร ส่งข้อมูลผ่านช่องทางออนไลน์ โดยมีการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น Facebook ,youtube, Twitter, Website เป็นต้น ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมาย คำว่า Social Media ไว้ว่า สื่อสังคม หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นตัวกลางที่ทำให้บุคคลทั่วไปมีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ โดยผ่านทางบริษัทต่างๆ เช่น Facebook ,youtube เป็นต้น และการ สอยล้างภาพยนตร์ของเจ้าของลิขสิทธิ์งานภาพยนตร์ และเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการสอยล้างภาพยนตร์ เป็นการกระทำต่อตัวงานภาพยนตร์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 28 ประกอบมาตรา 15 เป็นการกระทำละเมิดต่องานภาพยนตร์โดยตรง การคัดลอกไม่ว่าจะเป็นวิธีการบันทึกภาพจากต้นฉบับในส่วนสาระสำคัญของภาพยนตร์ทั้งเรื่องเป็นฉากและนำเสนอประกอบการเล่าเรื่องออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนในสื่อออนไลน์อันเป็นการหาทำไรในทางการค้า โดยมีได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์ ย่อมถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมแก่การให้คำนิยาม ควรแก้ไขเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 คำนิยามในมาตรา 4 ควรเพิ่มเติมกำหนด คำนิยามของคำว่า สื่อออนไลน์ เพื่อให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งในปัจจุบันการสื่อสารออนไลน์ดังกล่าวนี้อยู่ในรูปแบบของข้อมูลคอมพิวเตอร์ หมายความว่า ข้อมูล ข้อความ คำสั่ง ชุดคำสั่ง หรือสิ่งอื่นใดบรรดาที่อยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ และทั้งนี้ให้หมายความรวมถึงข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วย โดยมีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560 มากำหนดการใช้งานสื่อออนไลน์ด้วย อีกทั้งผู้ศึกษาเห็นว่าบทบัญญัติ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

2) ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ควรเพิ่มเติมกำหนดบทบัญญัติ มาตรา 28/2 ไว้เป็นการเฉพาะในเรื่องของการสอยล้างภาพยนตร์ การสอยล้างต่องานโสตทัศนวัสดุ งานภาพยนตร์ อันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้โดยไม่ได้รับอนุญาตตามมาตรา 15 (5) ให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าได้กระทำการดังต่อไปนี้ (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลงบางช่วงบางตอนของงานภาพยนตร์ (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชนในลักษณะที่หาทำไรในทางการค้า เว้นแต่เป็นการสอยล้างภาพยนตร์โดยรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของงานภาพยนตร์และไม่เป็นการหา

ถ้าไว้ในทางการค้าเกินสมควร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์ในสื่อออนไลน์ที่พบเห็นการสพอยล์ภาพยนตร์

ประการที่สาม ในส่วนของปัญหาเกี่ยวกับการอ้างข้อยกเว้นความรับผิดชอบของการสพอยล์งานภาพยนตร์กับการรื้องานภาพยนตร์ ด้วยปัจจัยในการเข้าถึงสื่อออนไลน์ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น การรับชมของผู้บริโภคทำให้เกิดการ สพอยล์ภาพยนตร์ขึ้น ซึ่งการสพอยล์งานภาพยนตร์นั้นจะต้องดำเนินการดังกล่าวภายใต้กฎหมายลิขสิทธิ์ที่เป็นข้อกำหนดโดยเฉพาะตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 อันมีเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองผลประโยชน์และป้องกันสิทธิของผู้สร้างสรรค์ที่ได้ใช้ความคิดและสติปัญญาของตนในการสร้างสรรค์งานขึ้น อีกทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์ผลงานอันมีลิขสิทธิ์เพิ่มขึ้นด้วย จากเจตนารมณ์ดังกล่าวย่อมจะต้องทำให้การใช้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะเป็นปัญหาสำคัญต่อการดำเนินการธุรกิจบนสื่อออนไลน์ สำหรับการสพอยล์งานภาพยนตร์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ต้องทราบถึงการกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์อันเกิดจากการสพอยล์งานภาพยนตร์ก่อนโดยการกระทำดังกล่าวนี้ไม่ว่าจะเป็นการสพอยล์งานภาพยนตร์ขึ้นได้แก่ การนำเนื้อหาในภาพยนตร์บางช่วงบางตอนมาประกอบการเล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง การใช้เทคโนโลยีการตัดต่อให้วิดีโอที่ออกมาในรูปแบบเฉพาะตัวของผู้สพอยล์เอง ในระยะเวลาประมาณ 15- 20 นาที ซึ่งหากเป็นกรณีที่เป็นการคัดลอกผลงานอันมีลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์อันมีลักษณะเป็นการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นทั้งสิ้น หากกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ย่อมเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น จะเห็นได้ว่า ผลกระทบจากการสพอยล์งานภาพยนตร์นั้น มีความเสี่ยงอย่างมากที่จะกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 28

การติชม วิจารณ์หรือแนะนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้น ถือเป็นความหมายเดียวกันกับการรีวิว โดยเป็นการที่ผู้รีวิวได้เข้าไปรับชมงานภาพยนตร์ด้วยตนเองแล้วได้ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์นั้นๆ อันจะเป็นการเข้าข้อยกเว้นของการละเมิดลิขสิทธิ์ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ.2537 มาตรา 32 (3) ข้อยกเว้นตามมาตรา 32 วรรคสองนั้นเป็นบทเฉพาะเจาะจง ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้มาตรา 32 วรรคแรกคือ จะต้องเป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร จะต้องไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรด้วย ซึ่งการสพอยล์งานภาพยนตร์หรืออ้างอิงงานอันมีการรับรู้ลิขสิทธิ์ของเจ้าของผลงานภาพยนตร์

บทบัญญัติว่าด้วยการติชม วิจารณ์หรือแนะนำผลงาน โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์นั้นไม่สามารถนำมาปรับใช้กับการสพอยล์งานภาพยนตร์ได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งไม่มีการระบุถึงลักษณะของ

การสอยล้างภาพยนตร์ โดยมีการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานภาพยนตร์ไว้อย่างชัดเจน ในมุมมองทางข้อเท็จจริงเพื่อให้เกิดความเหมาะสมแก่การให้คำนิยาม บทบัญญัติ มาตรา 32 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ควรเพิ่มเติมกำหนดไว้ใน (9) ในส่วนของการสอยล้างภาพยนตร์ควรมีการกำหนดปริมาณการใช้งานอันลิขสิทธิ์อย่างเป็นธรรม (Fair Use) สำหรับงานอันมีลิขสิทธิ์แต่ละประเภทของการสอยล้างภาพยนตร์หรือเป็นการสอยล้างภาพยนตร์ที่ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร ซึ่งอาจเป็นการลดทอนความยืดหยุ่นของการบังคับใช้กฎหมาย เป็นการตีกรอบความเข้าใจและบังคับใช้เมื่อการกระทำความผิดละเมิดในลักษณะการสอยล้างภาพยนตร์เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษณ์ ควรพจน์. **กฎหมายสิทธิบัตรแนวความคิดและบทวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 4 .กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560.

จุมพล ภิญโญสินวัฒน์และภูมินทร์ บุตรอินทร์. **ประวัติศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน, 2561.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม, พ.ศ. 2545.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. **ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2560.

ปริญญญา ดิษฐ์. **หลักกฎหมายลิขสิทธิ์และบทวิเคราะห์** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561.